

Anonimizált változat

Fordítás

C-30/20 – 1

C-30/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. január 22.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Juzgado de lo Mercantil [n.º 2] de Madrid (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. december 23.

Felperes:

RH

Alperesek:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID

(madridi 2. sz. kereskedelmi bíróság)

[omissis] [Az eljárás és a felek azonosítása]

VÉGZÉS

[omissis] Madrid

[omissis] 2019. december 23.

TÉNYÁLLÁSI ELŐZMÉNYEK

ELSŐ. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére rendes polgári eljárás keretében kerül sor, amely a felperes RH részére okozott károk megtérítése iránti kereset alapján indult. E károk bizonyos, már szankcionált versenyellenes gyakorlatok miatt következtek be, amelyek – a keresetlevél leírása szerint – a VOLVO csoporthoz tartozó alperes társaságok által megvalósított, összejátszásra irányuló súlyos magatartások sorozatából adódtak.

A kérelmet *follow on* kereset útján nyújtják be, amely az Európai Bizottság 2016. július 19-i határozatán alapszik (AT.39824 ügy, amelyet az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2017. április 6-i számában tettek közzé) [omissis]. Az Európai Bizottság e határozatában szankciót írt elő az európai uniós piac fő tehergépjármű-gyártóival szemben az 1997 januárjától 2011 januárjáig tartó kartell miatt, amelyben az Európai Bizottság szerint a szankcionált vállalkozások [eredeti 2. o.] magatartásukkal megsértették az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) [101.] cikkét. A felperes rámutat, hogy a jogsértés az árazásra és az áremelésekre vonatkozó összehangolt megállapodásokból, valamint a közepes és nehéz tehergépjárművekre vonatkozó Euro 3–6 szabványok által előírt szennyezőanyag-kibocsátást szabályozó technológia bevezetésével járó költségek időzítéséből és áthárításából állt.

A kartellben részt vevő cégek között található az alperes vállalkozások: AB VOLVO, VOLVO LASTVAGNAR AB és a VOLVO GROUP TRUCKS CENTRAL EUROPE GMBH. A keresetet emellett a csoport spanyol leányvállalata, a VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A. ellen is megindították.

A felperes megadja a négy alperes székhelyét, amelyek közül háromnak (az első háromnak, amelyek a spanyol leányvállalat anyavállalatai) más európai uniós tagállamokban van a székhelye:

AB Volvo, [omissis] Göteborg, Svédország.

Volvo Lastvagnar AB, [omissis] Göteborg, Svédország.

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, [omissis] Ismaning, Németország.

Az alperes spanyol társaság székhelye Madridban van, [omissis].

MÁSODIK. Minden alperes részt vett az eljárásban, és [omissis] a spanyol Ley de Enjuiciamiento Civil (polgári perrendtartás; a továbbiakban: LEC) alapján joghatósági kifogást – illetékességi kérdést – terjesztett elő (a spanyol leányvállalat egyébként a felperes egyik kérelmével szemben tárgyi hatáskörre vonatkozó további kifogást nyújtott be).

A VOLVO csoport véleménye szerint a spanyol bíróságnak nincs joghatósága a kereset elbírálására, és ennek érdekében [eredeti 3. o.] a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról

szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 2. pontjára hivatkozik. E rendelkezés szerint (a korábbi 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja): *„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető: [...] jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igényvel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet”.*

A VOLVO csoport álláspontja szerint ez az „annak a helynek [...], ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet” kifejezés olyan közösségi fogalom, amelynek az Európai Unió Bírósága adott értelmet, és az alperesek szerint az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján ezzel a kárt okozó esemény helyére történik utalás (a jelen ügyben a tehergépjármű-kartell létrehozásának helye), amely semmi esetre sem azonosítható a felperes lakóhelyével: a VOLVO állítása szerint egyértelmű, hogy a kartellt Spanyolországon kívül, az Európai Unió más tagállamaiban hozták létre, ami a spanyol bíróság joghatóságának hiányát eredményezi. [omissis]

HARMADIK. [omissis] komoly kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy hogyan kell az uniós jog alapján helyesen értelmezni az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének említett 2. pontját.

A jelen eljárásban vitatott kérdés megválaszolása során az alábbi tényezőket kell figyelembe venni:

1. Az Európai Unió Bíróságának e rendelkezéssel kapcsolatban már állandó ítélkezési gyakorlata van, amely szerint: *„[A]mennyiben a különböző tagállamokban székhellyel rendelkező alperesekkel szemben az EUMSZ 101. cikknek és az EGT-megállapodás 53. cikkének a Bizottság által megállapított egységes és folyamatos, általuk több tagállamban, különböző időpontokban és helyszíneken megvalósított megsértése miatt indítanak [eredeti 4. o.] kártérítési keresetet, úgy a káresemény minden egyes állítólagos károsult tekintetében külön-külön valósult meg, és – az említett 5. cikk 3. pontja értelmében – közülük mindegyik dönthet úgy, hogy keresetét vagy a szóban forgó kartell végleges létrejöttének helye, illetve – adott esetben – az állítólagos kárt okozó, egyetlen eseményként meghatározható konkrét megállapodás megkötésének helye vagy a saját székhelye szerinti bíróság előtt indítja meg”.*

Az Európai Unió Bírósága ezt állapította meg a 2015. május 21-i [omissis] ítéletben (C-352/13, CDC Hydrogen Peroxide ügy, [56.pont]). Más szavakkal, bár egyértelmű, hogy a tehergépjármű-kartell esetében a kárt okozó esemény Spanyolországon kívül következik be, a közösségi rendelet 7. cikkének 2. pontja és az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata nyilvánvaló teszi, hogy a kár valójában Spanyolországban következik be, és ennél fogva, a károsult székhelye szerinti helyre hivatkozva, Spanyolországban tényleg megindítható a kereset a VOLVO ellen. Az Európai Unió Bíróságának CDC Hydrogen ítélete a 7. cikk 2. pontjával kapcsolatban tehát az alábbiakat állapítja meg:

„52. [pont] *A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a kár bekövetkezésének helye az a hely, ahol az állítólagos kár ténylegesen megvalósul (lásd: Zuid-Chemie ítélet, C-189/08, EU:C:2009:475, 27. pont). Az alapeljáráásban szóban forgó kartell tárgyát képező hidrogén-peroxidéhoz hasonló, mesterségesen megnövelt ár miatt fizetett többletköltség képezte kárt illetően ez a hely csak a külön-külön vizsgált, állítólagosan károsult egyes felek vonatkozásában határozható meg, és az – főszabály szerint – ezek székhelyén található.*

53. [pont] *Az említett hely rendelkezik egy esetleges eljárás hatékony megszervezéséhez szükséges valamennyi garanciával, mivel a Bizottság által kötelező erővel megállapított jogellenes kartell által valamely meghatározott vállalkozásnak állítólagosan okozott kár megtérítésére irányuló kérelem vizsgálata alapvetően az e vállalkozás helyzetére jellemző sajátos tényezőktől függ. E körülmények között e vállalkozás székhelye szerinti bíróság van nyilvánvalóan a legalkalmasabb helyzetben az ilyen kérelem elbírálására is.”*
[eredeti 5. o.]

Később, már kifejezetten arra a tehergépjármű-kartellre hivatkozással, amelyet a Bizottság – a jelen kereset alapjául szolgáló – fent említett 2016. júliusi határozatában szankcionált, az Európai Unió Bírósága által a DAF ellen Magyarországon indított azonos tárgyú kereset ügyében hozott 2019. július 29-i ítélet (C-451/18, Tibor-trans kontra DAF Trucks NV) megerősítette (33. pont), hogy *„amennyiben a versenyellenes magatartással érintett piac abban a tagállamban található, amelynek területén a hivatkozott kár állítólag bekövetkezett, akkor úgy kell tekinteni, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ebben a tagállamban található (lásd ebben az értelemben: 2018. július 5-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, C-27/17, EU:C:2018:533, 40. pont)”.*

2. A fentiek alkalmazása során azonban akadályt jelent először annak meghatározása, hogy a hivatkozott ítélkezési gyakorlat azon tagállam bíróságainak joghatóságára vonatkozik-e, amelyben a kár bekövetkezett, vagy emellett közvetlenül az említett uniós tagállamon belüli területi illetékességet is megállapítja. Másképpen szólva, meg kell határozni, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontja szigorú joghatósági szabálynak minősül-e, vagy kettős, illetve vegyes jellegű szabályról van-e szó, amely belső területi illetékességi szabályként is működik.

A jelenleg rendelkezésre álló nemzeti és közösségi ítélkezési gyakorlat alapján a kétség nem tisztázható.

3. Az első lehetőséget illetően a spanyol Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) (az 1. tanács 2019. február 26-i végzése, amelyre az említett bíróság később számos alkalommal, így legutóbb a 2019. október 8-i és 15-i végzésben is hivatkozott) valóban megerősítette, hogy a közösségi rendelet 7. cikkének 2. pontja lehetővé teszi a spanyol bíróság joghatóságának megállapítását, azonban

annak elutasítása mellett dönt, hogy az emellett a nemzeti bíróság területi illetékességét közvetlenül meghatározó szabályként is működjön, anélkül hogy elemezte volna az Európai Unió Bíróságának ezzel kapcsolatos megállapításait, így ez az elemzés az elsőfokú eljárásban nem áll rendelkezésre. **[eredeti 6. o.]**

4. A második lehetőséget illetően ezért megállapítható, hogy az Európai Unió Bírósága valóban meghatározta a szerződéses felelősség területére vonatkozó joggyakorlatot, és felmerül a kérdés, hogy a 7. cikket ugyanúgy kell-e értelmezni, ha szerződésen kívüli felelősségről van szó. Az Európai Unió Bíróságának 2007. május 3-i ítélete (C-386/05, Color Drack GmbH kontra Lexx International Vertriebs GmbH ügy) egy olyan esettel foglalkozott, amelyben egy Ausztria és Németország között létrejött, ingó dolgok értékesítésére vonatkozó hatályos szerződés kapcsán azt kérdezték a Bíróságtól, hogy úgy kell-e értelmezni a korábbi 44/2001/EK rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontját, azaz jelenleg az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának b) alpontját, hogy ingó dolgok valamely tagállamban székhellyel rendelkező eladóját a vevő a teljesítés helye szerinti államon belül különböző helyeken történő részszállítást lehetővé tevő szerződés nemteljesítése miatt fennálló igény tárgyában perelheti – a felperes választása szerint – e helyek egyikének bírósága előtt. Az Európai Unió Bírósága igenlő választ adott, és e tekintetben a következőt állapította meg:

„A 44/2001 rendelet – nemzetközi és a területi joghatóságot egyaránt meghatározó – 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének célja egységesíteni a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályokat, és ebből következően a tagállamok belső szabályaira való hivatkozás nélkül közvetlenül meghatározni a joghatósággal rendelkező bíróságot.” (30. pont)

Az Európai Unió Bírósága későbbi, 2009. július 9-i ítéletében (C-204/08, Peter Rehder kontra Air Baltic Corporation ügy) ugyanezt a szabályt alkalmazta egy szintén szerződéses igény ügyében, szolgáltatásnyújtás (utasok légi szállítása) esetén.

5. Bár előzetesen tekinthető úgy, hogy az értelmezési logika azonos, az Európai Unió Bíróságának ítéletei között ugyanezen 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontjával kapcsolatban nem található ugyanilyen ítélet, amely – ahogy azt láttuk – eltérő felelősségre, a szerződésen kívüli felelősségre vonatkozna. Nem alkalmazható tehát az „acte claire” doktrína (amelyet az Európai Unió Bíróságának 1982. október 6-i ítélete is rögzít, 283/1981, Cilfit ügy). **[eredeti 7. o.]**

6. Egyértelmű, hogy tisztázni kell e kétséget: ha a közösségi rendelet 7. cikkének 2. pontja csak nemzetközi hatályú szabály, amely a jelen ügyben a spanyol joghatóságot jelöli ki, de nincs belső hatálya arra, hogy a területi illetékességet is meghatározza, alkalmazni kell-e a hivatkozott nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amely megállapítja, hogy olyan kifejezett szabály hiánya esetén, amely a versenyt érintő polgári jogi igények esetén meghatározza az illetékességet, az e keresetek elbírálásához legközelebb álló bíróság a LEC 52. cikke 1. bekezdésének

12. pontjában említett, a tisztességtelen versennyel kapcsolatos ügyekben eljáró bíróság, és ennél fogva a gépjármű megvásárlásának vagy a lízingszerződés aláírásának helye szerinti bírósághoz kell fordulni, mivel ott következik be a kár. Ezzel szemben, ha a közösségi rendelet 7. cikkének 2. pontját vegyes jellegű, nemzetközi és emellett a belső területi illetékességre vonatkozó szabálynak is tekintjük, az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata a károsult székhelye szerinti bíróságot jelöli ki.

7. A jelen ügyben a kereset alapjául szolgáló, mind az öt gépjárművet Córdobában (Spanyolország) vásárolták meg (az egyiket lízing útján). Továbbá noha a felperes lakóhelye szintén Córdobában (Spanyolország) van, az alperes részt vett az eljárásban, de soha nem vitatta a jelen bíróság területi illetékességét, ezért ezt úgy kell tekinteni, hogy hallgatólagosan aláveti magát a madridi bíróság joghatóságának (a LEC 56. cikke).

Mіндеzen tényezők alapján a jelen bíróság, amely hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik a vitatott kérdés elbírálására, célszerűnek véli, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen az Európai Unió Bírósága elé [omissis].

NEGYEDIK. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésével kapcsolatos eljárás során [omissis] az eljárásban részt vevő felek [omissis] előadták az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésének megalapozottságával kapcsolatos észrevételeiket, [omissis].

ÖTÖDIK. A felperes 2019. december 4-én nyújtotta be az írásbeli észrevételeit, [omissis]. [eredeti 8. o.]

JOGI ALAPOK

ELSŐ. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikkének (korábbi EK 234. és EK 177. cikk) rendelkezése szerint:

„Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntéshozatalára a következő kérdésekben:

- a) *a Szerződések értelmezése;*
- b) *az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése.*

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni. [...]”

Ahhoz, hogy előzetes döntéshozatal céljából valamely kérdést az Európai Unió Bírósága elé lehessen terjeszteni [omissis], a közösségi jognak a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság elé terjesztett konkrét ügy szempontjából relevánsnak és alkalmazandónak kell lennie. Az Európai Unió Bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata meghatározza az Európai Unió mint jogközösség alapját képező két lényegi szabályt, a közösségi jog tagállamokban való közvetlen alkalmazásának elvét és a nemzeti szabályokhoz viszonyított elsőbbségének elvét (az Európai Közösségek Bíróságának Van Gend en Loos ítélete, 26/62. sz. ügy, a Costa kontra ENEL ítélete, 6/64. sz. ügy, és a Simmenthal ítélete, 106/77. sz. ügy). **[eredeti 9. o.]**

Ezenkívül az Európai Unió Bíróságának 2011. október 20-i Interedil SRL ítélete (C-369/09) szerint az a nemzeti bíróság, amely élt az EUMSZ 267. cikk második bekezdésében részére biztosított lehetőséggel, kötve van az alapügy elbírálásánál a Bíróság által a szóban forgó rendelkezések tekintetében adott értelmezéshez, és adott esetben figyelmen kívül kell hagynia a felsőbb szintű bíróság megállapításait, ha úgy ítéli meg, hogy ezen értelmezésre figyelemmel azok nem felelnek meg az uniós jognak, ahogy azt az Európai Unió Bírósága értelmezi.

E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a LOPJ (az igazságszolgáltatásról szóló 6/1985. sz. alkotmányos törvény) 4 bis. cikkének 1. bekezdése szerint: „A bírácnak és a bíróságoknak az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlatának megfelelően kell az európai uniós jogot alkalmazni”.

[omissis] [a nemzeti joggal kapcsolatos megállapítások]

MÁSODIK. A jelen bíróság hatáskörrel rendelkezik a felek által elé utalt joghatósági kérdések elbírálására, és ha az előbbit elfogadjuk, a területi illetékességi kérdések tekintetében is.

A LOPJ 21. cikke szerint: „A spanyol polgári jogi bíróságok a Spanyolország mint részes fél részvételével megkötött nemzetközi szerződésekben és egyezményekben, az európai uniós szabályokban és a spanyol törvényekben foglalt rendelkezéseknek megfelelően bírálják el a Spanyolország területén előterjesztett kérelmeket”. A LOPJ 22 quinquies. cikke szerint: „Ugyanígy, kifejezett vagy hallgatólágos utalás hiányában, és annak ellenére, hogy az alperes nem rendelkezik spanyolországi lakóhellyel vagy székhellyel, a spanyol bíróságok hatáskörrel rendelkeznek: b) szerződésen kívüli kötelmi viszonyokkal kapcsolatos ügyekben, ha a kárt okozó esemény Spanyolország területén következett be”. **[eredeti 10. o.]**

A közösségi, elsődleges és Spanyolországban közvetlenül alkalmazandó szabály, amelynek értelmezésével kapcsolatban kétségek merülnek fel (az 1215/2012/EU

rendelet 7. cikkének 2. pontja) közvetlenül alkalmazható a jelen eljárásra a joghatósági kifogás elbírálása során.

A fentiek alapján

RENDELKEZŐ RÉSZ

A BÍRÓSÁG ÚGY HATÁROZ, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjeszti a következő kérdést:

Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 2. pontját, amely megállapítja, hogy a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető: „(...) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet”, hogy az csak az említett hely szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát állapítja meg, oly módon, hogy ezen államon belül a területileg illetékes nemzeti bíróság meghatározásához a belső eljárási szabályokra utal, vagy olyan vegyes jellegű szabályként kell-e értelmezni, amely ennél fogva közvetlenül meghatározza mind a joghatóságot, mind a nemzeti területi illetékességet, anélkül hogy a belső szabályozásra hivatkozni kellene?

[omissis] [Eljárásjogi rendelkezések]